

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

תוכן עניינים

- א. בכל יום דנין את העדים בכינוי יכה יוסי את יוסי נגמר הדין לא הורגין בכינוי אלא מוציאים כל אדם לחוץ ... והדיינין עומדין על רגליהן וקורעין ולא מאחיזין ... והשלישי אומר אף אני כמוהו ..... 2.
- ב. תנא עד שיברך שם בשם מנהגי מילי אמר שמואל דאמר קרא ונוקב שם וגו' בנקבו שם יומת ..... 3.
- ג. ואזהרתיה מהכא אלהים לא תקלל ..... 4.
- ד. איש איש לרבות את הנכרים שמוזהרין על ברכת השם כישראל הואינן נהרגין אלא בסיף שכל מיתה האמורה בבני נח אינה אלא בסיף ..... 5.
- ו. ועל שם המיוחד במיתה ועל הכינויין באזהרה ..... 5.
- ז. בן נח שבירך את השם בכינויים לרבנן חייב ..... 6.
- ח. שבע מצות נצטוו בני נח דינין וברכת השם עבודה זרה גילוי עריות ושפיכות דמים וגזל ואבר מן החי ..... 6.
- ט. אף על הכלאים מותרין בני נח ללבוש כלאים ולזרוע כלאים ואין אסורין אלא בהרבעת בהמה ובהרכבת האילן ..... 8.
- י. בעבודה זרה דברים שבית דין של ישראל ממיתין עליהן בן נח מוזהר עליהן אין בית דין של ישראל ממיתין עליהן אין בן נח מוזהר עליהן ... למעוטי גיפוף ונישוק ... למעוטי שלא כדרכה ..... 8.
- יא. להושיב בית דין בכל פלך ופלך ובכל עיר ועיר ..... 9.
- יב. כך נצטוו בני נח להושיב בתי דינין בכל פלך ופלך ובכל עיר ועיר ..... 10.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

דף נו.

**א. בכל יום דנין את העדים בכינוי יכה יוסי את יוסי נגמר
הדין לא הורגין בכינוי אלא מוציאין כל אדם לחוץ ...
והדיינין עומדין על רגליהן וקורעין ולא מאחין ...
והשלישי אומר אף אני כמוהו**

בכל יום ויום¹ כלומר, כל זמן שנושאים ונותנים עם העדים בענין המגדף, בודקין את העדים בכינויים כלומר, העדים אינם מזכירים את דברי הגידוף שאמר המגדף, אלא דרך כינוי. ומעידים עליו שאמר יכה יוסי את יוסי², ועל פי עדות זו היו הדיינים דנים את המגדף, כאילו שמעו מפי העדים את הגידוף עצמו.

נגמר הדין מוציאין את כל אדם לחוץ ושואלים את הגדול שבעדים ואומרים לו אמור מה ששמעת בפירוש³ והוא אומר והדיינים כששומעים את "ברכת" ה', עומדים על רגליהם וקורעין בגדיהם ולא מאחין, והעד השני אומר אף אני כמותו שמעתי, ואם היו עדים רבים צריך כל אחד ואחד מהן לומר כזה שמעתי.

¹ רמב"ם הלכות עבודה זרה פרק ב הלכה ה

² "יוסי", הוא כינוי לשם ה', ובחרו בכינוי זה מפני שיש בו ארבע אותיות כשם ה', וכן הוא בגמטריא "א - להים". רש"י. וביד רמ"ה הביא גירסא "יכה יוסה את יוסה", ונקט "יוסה" מפני שיש בו רוב אותיות שם הויה. (ועיין בפרדס להרמ"ק שער פרטי השמות פרק ג', ששלשת אותיות אלו הן עיקר השם ב"ה).

³ כתב הכ"מ פריך בירושלמי ואומרים לו גדף. ומשני מזכיר שם בן ד' אותיות ואומר השם הזה הזכיר המגדף וקלל אותו וקלל בו. ולא ידעתי למה לא כתב רבינו זה ע"כ. ועיין תוס' יום טוב פ"ז מ"ה והפר"ח כתב מעמא של הרב ז"ל. מדמקשינן בסנהדרין דף ס' ע"א על הא דעדים אינן חייבין לקרוע שכבר קרעו בשעה ששמעו. וקשיא לן וכי קרעו בשעה ששמעו מאי הוי הא שמעו השתא. ולשיטת הירושלמי מאי קושיא הא השתא לא שמעו מיד. אלא על כרחך דש"ס דילן פליג על הירושלמי וס"ל דהעדים צריכין שיעידו בפירוש מה ששמעו ע"כ. ולא זכיתי לדעת כונתו דהא אף לדעת הירושלמי הדיינים קורעין אף שלא שמעו גידוף בפירוש. וא"כ שפיר מקשה הש"ס דילן על העדים וצ"ע. שהם וישפה שם.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

ב. תנא עד שיברך שם בשם מנהני מילי אמר שמואל דאמר קרא ונוקב שם וגו' בנקבו שם יומת

אין המגדף⁴ חייב סקילה עד שיפרש את השם המיוחד⁵ של ארבע אותיות שהוא אל"ף דל"ת נו"ן יו"ד⁶, ויברך אותו בשם מן השמות שאינם נמחקים⁷,

⁴ שם הלכה ז

⁵ במשנ"ח ובס' יש סדר למשנה האריכו בזה ואכתוב בקיצור בע"ה ער"מ פ"ב דעכו"ם ובסנהדרין פא"מ. ונקדים דיש ארבעה מיני שמות הקדושים (א) שם הוי"ה ב"ה ככתיבתו וזה נקרא תמיד שם המיוחד (ב) שם א"ד דהיינו בקריאתו יש סוכרים שהוא ג"כ שם המיוחד ויש סוכרים שהוא בכלל כינוי (ג) יש עוד המשה שמות שאין נמחקין חוץ השני שמות הנ"ל כמבואר במס' שבועות דהיינו אלקים כו' ע"ש והם נקראים כנויים ולפעמים נקראים ג"כ שמות המיוחדין כמו שיבואר אי"ה (ד) כגון רחום וחנון קנא וכדומה דהם נמחקים והן נקראים תמיד כנויים אליבא דכ"ע. מנ"ח ע, ועיין בפירוש המשנה לשבועת העדות (שבועות פ"ד מ"ג), אבל אלף דלת ויו"ד ה"א ושין דלת וצבאות א"צ לאמר כי הם שמות מיוחדין, וכמו כן אלהים,

⁶ בספר מורה הנבוכים חלק א פרק סא כתב רבינו כל שמותיו יתעלה הנמצאים בספרים כולם נגזרים מן הפעולות, וזה מה שאין העלם בו אלא שם אחד, והוא יו"ד ה"א וא"ו ה"א שהוא שם המיוחד לו יתעלה, ולזה נקרא שם המפורש, ענינו שהוא יורה על עצמו יתעלה הוראה מבוארת אין השתתפות בה, אמנם שאר שמותיו הנכבדים מורים בשתוף להיותם נגזרים מפעולות ימצא כמותם לנו כמו שבארנו, עד שהשם המכונה בו יו"ד ה"א וא"ו ה"א הוא גם כן נגזר מן האדנות, דבר האיש אדני הארץ אתנו קשות, וההפרש בין אמרך אדני בחי"ר הנו"ן ובין אמרך אותו בקמצת הנו"ן בהפרש בין אמרך שרי אשר ענינו השר שלי, ובין אמרך שרי אשת אברם שבזה הדור וכללות לאחרים, וכבר נאמר למלאך אדני אל נא תעבור, אמנם ביארתי לך זה באדני לבד המכונה בו, להיותו המיוחד שבשמות המפורסמים לו יתעלה, אמנם שאר שמותיו, כדיין ושדי וצדיק וחנון ורחום ואלהים, כלם הם מבוארי הכללות והגזרה, אך השם שאותיותיו יו"ד ה"א וא"ו ה"א לא יודע לו גזרה ידועה ולא ישתתף בו זולתו, ואין ספק שזה השם העצום אשר לא ידובר בו כמו שידעת אלא במקדש, וכהני השם המקודשים לבד בברכת כהנים וכהן גדול ביום הצום, יורה על ענין אחד, אין השתתפות בינו יתעלה ובין זולתו בענין ההוא, ... ואינו נקרא שם המפורש כלל זולת זה השם בן ארבע אותיות הנכתב אשר לא יקרא כפי אותיותיו, ובפירוש אמרו בספרי כה תברכו את בני ישראל, כה בלשון הזה, כה בשם המפורש, ושם נאמר במקדש ככתבו, ובמדינה ככינויו, ובתלמוד נאמר כה בשם המפורש, אתה אומר בשם המפורש או אינו אלא בכינויו, תלמוד לומר ושמו את שמי, שמי המיוחד לי, הנה כבר התבאר לך כי שם המפורש הוא זה שם בן ארבע אותיות, ושהוא לבדו הוא המורה על העצם מבלי שתוף ענין אחר.

⁷ להלן (דף ס) אמר רב אחא בר יעקב אינו חייב עד שיברך שם בן ארבע אותיות לאפוקי בן שתי אותיות דלא והקשו פשיטא יכה יוסי את יוסי תנן ותירצו מהו דתימא מילתא בעלמא הוא דנקט קמ"ל. ואיכא לישנא אחרינא בנמרא ומכלהו משמע דרב אחא בר יעקב אשמעינן דמתני' בדוקא נקט יכה יוסי את יוסי שהוא שם בן ד' אותיות וא"כ משמע דכי היכי דבשם המבורך הוא בן ארבע ה"נ השם המבורך דהא יוסי את יוסי תנן דמשמע בן ארבע אותיות כמנין יוסי דצריך שיהיה בן ארבע אותיות וא"כ קשה על רבינו ז"ל למה בשם המבורך כתב שיהיה בן ארבע אותיות ובשם המבורך כתב שיהיה אחד מן השמות שאינם נמחקים שהם המשה אל שדי וכו' דכי אמרו בגמ' על שם המפורש במיתה ועל הכנוי באזהרה בין בשם המבורך והמבורך אמרו. ואם כונתו לפרש שם המפורש שמות שאינם נמחקים וכנויין הם כמו חנון ורחום וכו' אם כן גם השם המבורך היה לו לומר בן ועוד שלשון שם המפורש משמע שם בן ארבע ולא ידעתי לע"ד טעם רבינו בזה. לה"מ שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

שנאמר (ויקרא כד פסוק טז) וְנִקְבַּ שֵׁם ה' מוֹת יוֹמָת עַל הַשֵּׁם הַמְּיוֹחַד חַיִּיב סְקִילָה, וַיֵּשׁ מִי שֶׁמִּפְרֵשׁ שְׁאִינוֹ חַיִּיב אֲלֵא עַל שֵׁם יו"ד ה"א וּא"ו ה"א וְאִנִּי אֹמֵר שֶׁעַל שְׁנֵיהֶם הוּא נִסְקָל⁸.

ג. ואזהרתיה מהכא אלהים לא תקלל

אזהרה של מגדף⁹ מניין שנאמר (שמות כב פסוק כז) אֱלֹהִים לֹא תִקְלַל.

ד. איש איש לרבות את הנכרים שמוזהרין על ברכת השם

בישראל

כבר התבאר במסכת חגיגה דף יא: שבין נח¹⁰ שעבד ע"ז הרי זה חייב, והוא שיעבוד כדרכה, וכל ע"ז שבית דין של ישראל ממותין עליה בן נח נהרג עליה, וכל שאין בית דין של ישראל ממותין עליה אין בן נח נהרג עליה, ואף על פי שאינו נהרג אסור בכל, ואין מניחין אותו להקים מצבה, ולא ליטע אשרה, ולא לעשות צורות וכיוצא בהן לנוי.

בן נח שבירך את השם, בין שבירך בשם המיוחד, בין שבירך בכינוי בכל לשון חייב, מה שאין כן בישראל.

⁸ במאירי (ע' רכב) יש שפירשו שם המיוחד בשם המיוחד ר"ל יו"ד ה"א וּא"ו וכו' בשם יו"ד ה"א וּא"ו כו', והוא שאמר יוסי את יוסי, אבל אם בירך שם המיוחד בכינוי פטור מסקילה אלא שלוקה, וראיה להם ממה שאמרו למטה כגר כאזרח הוא דבעינן שם בשם אבל מנוי סני בכינוי אבל בישראל מיהו דוקא שם המיוחד בשם המיוחד. ויש מפרשים שכל שקלל שם המיוחד בשם מן השמות שאינם נמחקים ג"כ נסקל, וכן כתובה גדולי המחברים (הרמב"ם בהל' עבו"ם פ"ב ה"ז) והרי הכינויים בכללם, וראיה לדבר שהרי למטה [ס"ו א] במקלל אביו ואמו אמרו שאם קלל בכינוי חכמים פוטריין ואמרו על זה מאן חכמים ר' מנחם בר' יוסי כו' וא"כ לר"מ בר"י שהלכה כמותו לא בעינן במברך את שם בשם שהרי העמידו למקלל אב ואם וא"כ במברך את השם חייב אף בכינוי [בהע"ז ע' כ"מ שם והל' ממרים פ"ב ה"ב ובלח"מ שם] כו', והשם המיוחד מיהו כתבו גדולי המחברים שאין חילוק בין הוי"ה לאדנ"י שהכל נקרא שם המיוחד וכן יראה מהגמ' [ב"ק ס' ע"א] שאם בירך שם בן ע"ב והוא הנקרא בנמ" שם רבה" חייב שהרי הוא עיקר שם המיוחד אבל לא בשם בן שתי אותיות שאינו אלא חצי השם והרי הוא כשאר כנויים, וע' בבכור שור שבס"ס תבואות שור ומה שתמה בבאור ספר המצות לרס"ג ח"ג עונש ל"ב (ע' עד) ובס' בית זבול ח"ב ס"ו אות ה'

⁹ שם הלכה ח

¹⁰ רמב"ם הלכות מלכים פרק ט הלכה ב - ג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

ה. ואינו נהרגין אלא בסייף שכל מיתה האמורה בבני נח אינה אלא בסייף

בן נח שעבר¹¹ על אחת משבע מצות בני נח יהרג¹² בסייף¹³.

ו. על שם המיוחד במיתה ועל הכינויין באזהרה

כבר התבאר שאין המגדף¹⁴ חייב סקילה עד שיפרש את השם המיוחד של ארבע אותיות שהוא אל"ף דל"ת נו"ן יו"ד, ויברך אותו בשם מן השמות שאינם נמחקים¹⁵, שנאמר (ויקרא כד פסוק טז) וְנִקְבַּ שְׁמֵ ה' מוֹת יוֹמָת עַל הַשֵּׁם הַמְּיוּחָד חַיִּיב סְקִילָה וְעַל שאר הכינויים באזהרה¹⁶, ויש מי שמפרש

¹¹ רמב"ם הלכות מלכים פרק ט הלכה יד, מלבד אם בעל אשת ישראל או נערה מאורסה יסקל, ואם בעלה אחר שנכנסה לחופה קודם שתבעל יחנק. שם פרק י הלכה ה

¹² פלוגתא דתנאי שברייתא אחת אומרת בסייף וברייתא אחרת אומרת בחנק ופסק רבינו כמ"ד בסייף משום דסוגיין דגמרא כוותיה ריהטא דכי שקלינן וטרינן אבן נח שבא על עריות ישראל אמרינן אבל א"א בדינא דידהו דיינינן להו והתניא בא על א"א נדון בחנק ואי בדינא דידהו סייף הוא אמר רב נחמן בר יצחק מאי א"א דקתני כגון שנכנסה לחופה ולא נבעלה אלמא דבין סתם נמרא בין רב נחמן בר יצחק סבירא ליה כמ"ד בסייף ופרק ארבע מיתות בדוכתי אחריני ובפרק בן סורר נמי אוקימנא לרבי שמעון כמ"ד בחנק ולרבנן כמ"ד בסייף והא ודאי כדרבנן נקטינן. כס"מ שם

¹³ ומפני זה נתחייבו כל בעלי שכם הריגה, שהרי שכם גזל והם ראו וידעו ולא דנוהו, ובן נח נהרג בעד אחד ובדיין אחד בלא התראה ועל פי קרובין אבל לא בעדות אשה ולא תדון אשה להם. שם פרק ט הלכה יד

¹⁴ שם הלכה ז

¹⁵ להלן (דף ס') אמר רב אחא בר יעקב אינו חייב עד שיברך שם בן ארבע אותיות לאפוקי בן שתי אותיות דלא והקשו פשיטא יכה יוסי את יוסי תנן ותירצו מהו דתימא מילתא בעלמא הוא דנקט קמ"ל. ואיכא לישנא אחרינא בגמרא ומכלהו משמע דרב אחא בר יעקב אשמעינן דמתני' בדוקא נקט יכה יוסי את יוסי שהוא שם בן ד' אותיות וא"כ משמע דכי היכי דבשם המבורך הוא בן ארבע ה"ג השם המבורך דהא יוסי את יוסי תנן דמשמע בן ארבע אותיות כמנין יוסי דצריך שיהיה בן ארבע אותיות וא"כ קשה על רבינו ז"ל למה בשם המבורך כתב שיהיה בן ארבע אותיות ובשם המבורך כתב שיהיה אחד מן השמות שאינם נמחקים שהם חמשה אל שדי וכו' דכי אמרו בגמ' על שם המפורש במיתה ועל הכנוי באזהרה בין בשם המבורך והמבורך אמרו. ואם כונתו לפרש שם המפורש שמות שאינם נמחקים וכנויין הם כמו חנון ורחום וכו' אם כן גם השם המבורך היה לו לומר בן ועוד שלשון שם המפורש משמע שם בן ארבע ולא ידעתי לע"ד טעם רבינו בזה. לח"מ שם

¹⁶ נראה דהיינו דוקא כשהשם המתברך אחד מו' שמות ואזהרתו אלהים לא תקלל נואינו לוקה דניתן לאזהרת מיתה בי"ד ואז באזהרה אפי' המבורך כינוי ועל מ"ש רבנו פ"ט מהל' מלכים ה"ג דבן נח חייב כשהמתברך כינוי ר"ל אחד מו' שמות עיין סנהדרין דף נ"ו שהתוס' נדחקו בזה וי"ל דודאי חמאו ישא כרת שפירש השם ושפיר נקיט אלהיו דמשמע הויה ואדני ומשמע נמי שם אלהים אטו בני נח עיין שם ומה שהקשה הלח"מ מלשון הש"ס פשיטא יכה יוסי את יוסי תנן לק"מ לפי פרש"י יוסי בנימטריא אלהים קס"ד דודאי לא מתפרש יברך

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

שאינו חייב אלא על שם יו"ד ה"א וא"ו ה"א ואני אומר שעל שניהם הוא נסקל¹⁷.

ז. בן נח שבירך את השם בכינויים לרבנן חייב

בן נח שבירך את השם¹⁸, בין שבירך בשם המיוחד, בין שבירך בכינוי בכל לשון חייב¹⁹, מה שאין כן בישראל.

ח. שבע מצות נצטוו בני נח דינין וברכת השם עבודה זרה

גילוי עריות ושפיכות דמים וגזל ואבר מן החי

על ששה דברים²⁰ נצטווה אדם הראשון: על ע"ז, ועל ברכת השם, ועל שפיכות דמים, ועל גילוי עריות, ועל הגזל, ועל הדינים, אף על פי שכולן הן קבלה בדינו ממושה רבינו, והדעת נוטה להן, מכלל דברי תורה יראה שעל

אלהים את אלהים מדלא קאמר יכה יוסי את עצמו אלא ודאי הראשון בנימטריא והשני בן ד' אותיות וה"ק יברך אלהים את אדני והא פסיקא להש"ס דיוסי הראשון לא מתפרש בן ד' וכמ"ש. מרכה"מ שם
¹⁷ במאירי (ע' רכב) יש שפירשו שם המיוחד בשם המיוחד ר"ל יו"ד ה"א וא"ו וכו' בשם יו"ד ה"א וא"ו כו', והוא שאמר יוסי את יוסי, אבל אם בירך שם המיוחד בכינוי פטור מסקילה אלא שלוקה, וראיה להם ממה שאמרו למטה כגר כאזרח הוא דבעינן שם בשם אבל מגוי סגי בכינוי אבל בישראל מיהו דוקא שם המיוחד בשם המיוחד. ויש מפרשים שכל שקלל שם המיוחד בשם מן השמות שאינם נמחקים ג"כ נסקל, וכן כתבו גדולי המחברים (הרמב"ם בהל' עכו"ם פ"ב ה"ז) והרי הכינויים בכללם, וראיה לדבר שהרי למטה [ס"ו א] במקלל אביו ואמו אמרו שאם קלל בכינוי חכמים פוטרינן ואמרו על זה מאן חכמים ר' מנחם בר' יוסי כו' וא"כ לר"מ בר"י שהלכה כמותו לא בעינן במברך את שם בשם שהרי העמידו למקלל אב ואם וא"כ במברך את השם חייב אף בכינוי [בהע"ז ע' כ"מ שם והל' ממרים פ"ב ה"ב ובלח"מ שם] כו', והשם המיוחד מיהו כתבו גדולי המחברים שאין חילוק בין הוי"ה לאדנ"י שהכל נקרא שם המיוחד וכן יראה מהגמ' [ב"ק ס' ע"א] שאם בירך שם בן ע"ב והוא הנקרא בנמ' "שם רבה" חייב שהרי הוא עיקר שם המיוחד אבל לא בשם בן שתי אותיות שאינו אלא הצי השם והרי הוא כשאר כנויים, וע' בבכור שור שבס"ס תבואות שור ומה שתמה בבאור ספר המצות לרס"ג ה"ג עונש ל"ב (ע' עד) ובס' בית זבול ח"ב ס"ו אות ה'

¹⁸ רמב"ם הלכות מלכים פרק ט הלכה ג

¹⁹ . ופסק רבינו כר' מייאשא לגבי ר' יצחק נפחא וצ"ע למה. כס"מ. ונראה לי טעמו משום שהוא מפרש כפירוש התוס' דלרבי מייאשא ברייתא דאיש דאמרו שם מה ת"ל איש איש לרבות את העכו"ם וכו' אתיא לרבנן דתרי קראי צריכי קרא דבגר ובאזרח וקרא דאיש איש דמבגר ובאזרח לא מרבינן אי לא דמתרבי עכו"ם מאיש איש ומאיש איש לחודיה לא הוה מרבינן אי לאו דגר ואזרח כיון דבישראל ליכא מיתה והא דבעי התם איש איש לרבנן למה לי לא בעי אלא לרבי יצחק נפחא וכיון דלר' מייאשא ברייתא אתיא ככולי עלמא פסק רבינו כוותיה דעדיף מדר' יצחק נפחא דמוקי ברייתא כיחידאה. לח"מ

²⁰ רמב"ם הלכות מלכים פרק ט הלכה א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

אלו נצטווה, הוסיף לנה²¹ אבר מן החי שנאמר אך בשר בנפשו דמו לא תאכלו, נמצאו שבע מצות, וכן היה הדבר בכל העולם עד אברהם, בא אברהם ונצטווה יתר על אלו במילה²², והוא התפלל שחרית²³, ויצחק הפריש מעשר והוסיף תפלה אחרת לפנות היום, ויעקב הוסיף גיד הנשה²⁴ והתפלל

²¹ ואמרין בתר הכי (דף נ"ט:) אמר רב יהודה אמר רב אדם הראשון לא הותר לו בשר לאכילה דכתיב לכם יהיה לאכלה ולכל חית הארץ ולא חית הארץ לכם וכשבאו בני נח התיר להם שנאמר כירק עשב נתתי לכם את כל יכול לא יהא אבר מן החי נוהג בו ת"ל אך בשר בנפשו דמו לא תאכלו משמע מהכא שאדם הראשון לא נצטווה על אבר מן החי שמי שמצווה על אבר מן החי משמע דכשאנו מן החי מותר לו וכיון דלאדם הראשון לא הותר לו בשר כלל לא היה צריך לצוותו על אבר מן החי וזהו שכתב רבינו על ששה דברים נצטווה אדם וכו' הוסיף לנה אבר מן החי ואף על גב דמייתי סתם כולוהו שבע מצות מויצו ה' אלהים והוא קרא באדם כתיב הא משמע מדברי רבינו דהוא קרא אסמכתא בעלמא ולא שבקינן מימרא דרב יהודה דמשמע מינה דאדם הראשון לא נצטווה על אבר מן החי משום אסמכתא בעלמא והא דלא מני רבינו שנצטווה אדם שלא לאכול בשר משום דמצות נוהגות לדורות קא מני שאינה נוהגת לדורות לא קא מני. כס"מ שם

²² קשה דברישי פרק אמר להם הממונה (דף כ"ח ב) אמרו אמר רב קיים אברהם אבינו כל התורה כולה שנאמר עקב אשר שמע אברהם בקולי וגו' אמר ליה רב שימי בר חייה לרב ואימא שבע מצות הא איכא נמי מילה ואימא שבע מצות ומילה אמר ליה א"כ מצות ותורותי למה לי אמר רב ואי תימא רב אשי קיים אברהם אבינו עירובי תבשילין שנאמר תורותי אחת תורה שבכתב ואחת תורה שבע"פ ע"כ. וא"כ היה לו לומר דאברהם קיים הכל וכי תימא מה שאמר מילה הוא משום דמילה דוקא נצטווה אבל כל השאר קיים מעצמו וכדייק מלת נצטווה כדכתב הרב כ"מ אכתי קשיא דיצחק הפריש מעשר דנתן הוא מעצמו ולא נצטווה וכיון דנחית לכתוב מה שלא נצטווה ג"כ א"כ לימא דאברהם קיים הכל. לח"מ שם.

²³ השיג הראב"ד "היה ראוי לומר והוא התפלל שחרית והפריש מעשר" וכן היה הדבר בכל העולם וכו'. כוונת הראב"ד ז"ל בהשגתו שבאברהם הוא דכתיב שקיים מעשר דכתיב ויתן לו מעשר מכל. וצ"ל כי אברהם זכה בכל הדברים הרכוש ומשם נתן למלכי צדק המעשר, ורבינו לא רצה לפרש כן שהרי אין המעשרות נוהגות אלא בנידולי קרקע שלו לפיכך תפס בדברי האגדה שאמרו שיצחק הוא שהפריש המעשר שנאמר וימצא בשנה ההיא מאה שערים וכן דעת המתרגם ורש"י ז"ל והרמב"ם ז"ל בפירושי התורה שלו, ואף על פי שלא מצינו שנצטווה על המעשר בהדיא כיון שהיו נוהגין בו משמע דמצווה היא שכן מצינו ביעקב כתיב על כן לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה ומקרא בסיני נאמר אלא שנכתב במקומו. רדב"ז שם. וכ"מ ולח"מ וכל הדברים יגיעים דמאי ענין ויתן לו מעשר מכל השלל למצות מעשר ושאיני יצחק דכתיב ביה ויזרע יצחק וגו' וימצא מאה שערים הוא דדרשי במדרש רבה ובפרקי ר"א שנתן מעשרות עיין ילקוט פרשת תולדות. ובפרשת לך בשם הפסיקתא הרימותי ידי וכו' שמע בני מוסר אביך וגו' אבות ראשונים הפרישו תרומות ומעשרות אברהם הפריש תרומה גדולה שנאמר הרימותי ידי וכו' יצחק הפריש מעשר שני שנא' ויזרע יצחק יעקב הפריש מעשר ראשון שנא' וכל אשר נתן לי וגו' עיין שם הרי דליכא למ"ד דאברהם הפריש מעשר דמה ענין מעשר השלל למעשר דגן. ובמדרש רבה פליגי תנאי בפ"י הרימותי דר' יהודה אמר תרומה גדולה ור' נחמיה אמר עשאן שבועה ורבנן אמרי עשאן שירה עיין שם ובזית רענן ולדרך רבנו כיון שהפריש יצחק מעשר שני בהכרח הקדים להפריש תרומה גדולה ומעשר ראשון דהא אסור להקדים מעשר שני לתרומה ומעשר ראשון ועיין נדרים דף ל"ב. מרכה"מ שם.

²⁴ קשה דבפרק גיד הנשה אמרו (דף ק') נוהג בטורה ואינו נוהג בטמאה ר' יהודה אומר אף בטמאה אמר ר' יהודה והלא מבני יעקב נאסר גיד הנשה וכו' אמרו לו בסיני נאמר אלא שנכתב במקומו משמע דלא נאסר אלא בסיני וליעקב לא נאסר אליבא דרבנן דקי"ל כוותיהו וא"כ איך כתב רבינו דיעקב הוסיף גיד הנשה וכי תימא דהוסיף מדעתו קאמר מ"מ קשה מנא ליה לרבינו הא וצ"ע. לח"מ שם.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

ערבית, ובמצרים נצטווה עמרם במצות יתירות²⁵, עד שבא משה רבינו ונשלמה תורה על ידו.

דף נו:

ט. אף על הכלאים מותרין בני נח ללבוש כלאים ולזרוע כלאים ואין אסורין אלא בהרבעת בהמה ובהרכבת האילן

מפי הקבלה²⁶ שבני נח אסורין בהרבעת בהמה ובהרכבת אילן בלבד²⁷, ואין נהרגין עליהן²⁸.

י. בעבודה זרה דברים שבית דין של ישראל ממיתין עליהן בן נח מוזהר עליהן אין בית דין של ישראל ממיתין עליהן אין בן נח מוזהר עליהן ... למעוטי גיפוף ונישוק ... למעוטי שלא כדרכה

בן נח שעבר²⁹ ע"ז הרי זה חייב, והוא שיעבוד כדרכה, וכל ע"ז שבית דין של ישראל ממיתין עליה בן נח נהרג עליה, וכל שאין בית דין של ישראל

²⁵ לא נתבאר מה הם המצות אשר נצטוו בהן. רדב"ז שם

²⁶ רמב"ם הלכות מלכים פרק י הלכה ו

²⁷ ותמהתי על רבינו למה השמיט הסירוס והכישוף שנזכר בברייתא. רדב"ז שם

²⁸ סובר רבינו דאף ע"ג דלית הלכתא כרבי אליעזר משום דא"כ הוה להו שמונה מצות בני נח שהוא נהרג עליהם ואנן על שבע מצות בן נח נהרג אשכחן וכמ"ש בפרקים הקודמים אבל על שמונה מצות נהרג לא אשכחן מכל מקום כיון דשמואל מפרש (שם ס.) למילתיה אלמא ס"ל דאסורין הן בכלאים אף על פי שאין נהרגין עליהם. כס"מ שם. מה שאמר הרב כ"מ דהרב פסק כר' אליעזר משום דשמואל מפרש טעמיה אינו מספיק דגם שם בגמרא שקלו וטרו לפרש דברי ר' שמעון דאמר אף על הכישוף ולא פסק רבינו כוותיה דכן דרכו לפרש טעם התנא אף על גב דלית הלכתא כוותיה. אבל טעמו של רבינו נראה לי משום דבפ"ק דקידושין (דף ל"ט) הקשה על הא דאמר ר' יוחנן לוקין על הכלאים דבר תורה הא אנן תנן הכלאים מדברי סופרים ותירצו לא קשיא כאן בכלאי הכרם כאן בהרכבת האילן כדשמואל דאמר שמואל את חקותי תשמורו וכו' משמע דהא דשמואל הלכה היא וכיון שכן נלמוד ממנו דכלאים נאסר לבני נח אבל מ"מ לא רצה רבינו לחייב מיתה משום דבגמ' בפ' ארבע מיתות לא אמרו אלא על שבע מצות בן נח נהרג משמע דעל אחרות לא וכמ"ש הרב בכ"מ לקמן בפרק זה. לח"מ שם

²⁹ רמב"ם הלכות מלכים פרק ט הלכה ב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

ממיתין עליה אין בן נח נהרג עליה, ואף על פי שאינו נהרג אסור בכל, ואין מניחין אותו להקים מצבה³⁰, ולא ליטע אשרה, ולא לעשות צורות וכיוצא בהן לנוי.

יא. להושיב בית דין בכל פלך ופלך ובכל עיר ועיר

כבר התבאר לעיל דף ב. דבר תורה מצוה למנות שופטים ושוטרים בארץ ישראל בכל עיר ועיר, ובחזן לארץ בכל פלך (היינו גליל וגליל), אבל הדיינים צריכים להיות סמוכים, ובזה"ז שאין סמוכים בטלה מצוה של מניי הדיינים, רק חז"ל מתקנות העולם תקנו שיהיו הדיינים אף שאינם סמוכים דנין בדברים השכיחים כמו הודאות והלואות למען לא יהיה ידי בעלי זרוע רמה.

אולם גם לנו יש חיוב למנות בא"י בכל עיר ועיר, ובחז"ל בכל פלך ופלך דיינים, דכל מה דתקנו רבנן בעין דאורייתא תקנו.

ונהגו³¹ קדמונינו ואנו אחריהם בזמן הזה למרות שאיננו סמוכים³² לדון כל הדיינים המצויים בתורת שליחותיהם דקמאי משום תקון העולם³³, כדי שלא ילך כל אחד בשרירות לבו ויעשה הישר בעיניו לומר מי אדון ידון אותי ולא יוכל העולם להתקיים.

³⁰ בגמ' (סנהדרין נ"ו ע"ב) פליגי רב הסדא ור' יצחק בר אבדימי אם בן נח חייב על עשיית פסל, יעו"ש, לכן פסק דאינו נהרג, רק אסור, אבל הכל בעושה פסל לעבדו פליגי אם חייב משעת עשייה, וע"ז איכא בישראל תרי לאוי, לא תעשה לך פסל, ואלהי מסכה לא תעשו לכם, יעוין פ"ג מהלכות ע"ג הלכה ט', אבל צורות לנוי צ"ע, דזה לאו דלא תעשון אתי (ר"ה כ"ד ע"א), דלישראל נאמר ולא לב"נ, ומנא ליה לרבינו שהן אסורים לעשות צורות לנוי, וצ"ע. או"ש שם

³¹ לשון הלבוש א א

³² ועיין בריב"ש ס"ס רע"א שכתב שם ענין הסמיכה שנוהגים אשכנזים. ומיהו פשיטא דאין סמיכה זו מהני בזמן הזה לענין דיני קנסות, רק לענין חליצה וגטין, דאין סמיכה לענין דיני קנסות, וכמ"ש הרמב"ם פ"ד מהל' סנהדרין [הי"ד], ע"ש. ש"ך שם א ד

³³ הנה בהא דעבדינן שליחותיהו, משמע מהש"ס שהוא רק דרבנן, דקאמר [סנהדרין ג' ע"א] משום נעילת דלת. ולפעד"נ דבאמת הוא מדאורייתא, רק שנמסר לחכמים, ולא עשו אותנו לשלוחים רק במקום דאיכא נעילת דלת. תדע, דהא מקבלין גרים בזמן הזה מטעם דעבדינן שליחותיהו, וקידושיו קידושין ולא תפסי אח"כ קידושי שני, ואין כח ביד חכמים לעקור דבר תורה בקום ועשה. וכן מעשין אגישין, אף דגט מעושה על פי הדיוטות פסול מדאורייתא [גיטין פ"ח ע"ב]. ודוחק לומר דאפקעינהו רבנן לקידושין מיניה, דהו"ל לפרושי דהא נפקא מינה בזה לדינא. אמנם הרמב"ן [בחידושו יבמות מ"ו ע"ב ד"ה שמעת] והרשב"א [שם ד"ה דילמא] כתבו דהוא רק מדרבנן, ובגישין הטעם, דאפקעינהו לקידושין. נתיה"מ א א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

אבל מכל מקום כל דיין המתעסק בהם שכרו אתו ופעולתו לפניו אפילו בזמן הזה. לפיכך כל הקודם לדון ולשבר מלתעות רשעים להוציא בלעו וגזילתו מפיו, הרי זה זריז ונשכר כדי לנעול דלת בפני עושי עולה, ולפי דלא עבדינן שליחותייהו אלא משום תקון העולם, לא עבדינן שליחותייהו אלא בדברים המצויין תמיד ויש בהם ג"כ חסרון כיס, אבל דברים שאינם מצויין תמיד אף על פי שיש בהם חסרון כיס, או דברים שאין בהם חסרון כיס אף על פי שהן מצויין תמיד, אין לנו עסק עמהם ואין דנין אותם אם לא לצורך גדול ומגדר מילתא כפי ראות עיני חכמי הדור.

ועל פי הכללים הללו דנין בזמן הזה הודאות והלואות, כגון שתובע אותו בעידי הלואה שהלוה לו בפניהם או שהודה לו בפניהם, וכן כתובת אשה וירושות ומתנות ומזיק או גוזל ממון חבירו, וכן אדם שהזיק בהמת חבירו הוא מצוי ודנין אותו, וכן מי שגנב מגבין ממנו הקרן שכל אלו הם מצויין תמיד וגם יש בהן חסרון כיס, שגם מתנות בכלל חסרון כיס יחשבו, שאם לא שיש לו הנאה ממנו לא היה נותן לו מתנה.

י. כך נצטוו בני נח להושיב בתי דינין בכל פלך ופלך ובכל עיר ועיר

וכיצד מצוויין³⁴ הן על הדיינים, חייבין להושיב דיינין ושופטים בכל פלך ופלך לדון בשש מצות אלו³⁵, ולהזהיר את העם.

³⁴ רמב"ם הלכות מלכים פרק ט הלכה יד

³⁵ ומפרש רבינו שאין מצות דינין בבני נח אלא להושיב דיינים לדון בשש מצות שלהם. אבל הרמב"ן בפירוש התורה בפרשת וישלח כתב שהדיינים שמנו לבני נח בשבע מצות שלהם אינה להושיב דיינים בלבד אבל צוה אותם בדיני גניבה ואונאה ועושיק ושכיר ודיני השומרים ואונס ומפתה ואבות נזיקין ודיני מלוה ולוה ודיני מקח וממכר וכיוצא בהם בענין הדיינים שנצטוו ישראל ונהרג עליהם אם גנב ועשק או אנס ופתה בתו של חבירו או הדליק גדישו וחבל בו ומכלל המצוה הזאת שיושיבו דיינים גם בכל עיר ועיר בישראל ואם לא עשו כן אינם נהרגין שזו מצות עשה בהם ולא אמרו אלא אזהרה שלהם זו היא מיתתן ולא תקרא אזהרה אלא המניעה וכך דרך הגמרא בסנהדרין עכ"ל. ולשון הגמרא יש בו פנים גם לרבינו ואין להאריך. כס"מ שם. ומשמע מפשטא דשמעתא דהדיינים הוא כפירוש הרמב"ן משום דמתחלה הקשו אברייתא דקאמר דדיינים הוי ממצות בני נח מברייתא דקאמרה דהדיינים הוי הוספה על ישראל יותר מבני נח ואמרו במסקנא דהוספה הוי הושבת הדיינים ומה שנצטוו בני נח הם עיקר הדיינים וחזרו והקשו דאפילו הושבת הדיינים נצטוו בני נח לכן תירצו דהיא ברייתא דקאמרה דהדיינים הוי הוספה על בני ישראל היא כתנא דבי מנשה ואנן דקי"ל כברייתא אחריתי נמצאו דעיקר הדיינים והושבת הדיינים ג"כ הוי עיקר מה שנצטוו בני נח ולא הוסיפו על ישראל כלל בענין הדיינים והשתא קשה על רבינו דבולה שמעתא משמע דברייתא דקאמרה דהדיינים הוי מצוה בני נח הם עיקר הדיינים ורב אחא בר יעקב ג"כ אמר הכי ופירש דההוספה הוי ישיבת הדיינים ונדרו דבריו בזה ואמרו דאפי' על הושבת הדיינים נצטוו א"כ הא דכתב רבינו דעל הושבת הדיינים נצטוו לבר דלוי דלא כשמעתין ועוד דלדבריו הוה ליה לגמ' לתרוצי דמה שהוסיפו הוא עיקר הדיינים ומה שנצטוו בני נח הוא הושבת הדיינים. ותו קשיא מה שאמרו שם (דרף ג"ח ב) עכו"ם ששבת בשבת חייב מיתה וליחשבה גבי שבע מצות ותירצו כי קא חשיב שב ואל תעשה קום עשה לא חשיב. והקשו והא דינין קום עשה נינהו וקא חשיב ותירצו קום עשה ושב ואל תעשה נינהו והשתא

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

לפירוש רש"י ז"ל והרמב"ן ז"ל ניהא דפירוש דינין הוי עיקר הדינין ואיכא בהו קום עשה משפט ושב אל תעשה עול בדפירש"י ז"ל אבל לרבינו דהוי הושבת הדינין מאי שב ואל תעשה איכא. מיהו לקושיא זו י"ל דהדינין עצמן איכא בהו עשה לשפוט את העם ושב ואל תעשה דהיינו להזהירם שלא יעשו עול וזהו שכתב רבינו כאן לדון בשש מצות אלו ולהזהיר את העם אבל קושיא ראשונה קשה וצ"ע. לח"מ שם. וכד דייקינן כל הנך שמנה הרמב"ן הוא בכלל גזל ובהכרח פי' דיינין למנות דיינין שיקימו משפט נכון ולהציל עשוק מיד עושקו וצריכינן הדינין ללמוד כל דיני עושק וחמס להבין ולהורות וא"כ שפיר פריך בסנהדרין דף נ"ו מברייתא דדינין נצטוו במרה והרי כל דיני נזקין ועושק הכל תחת סוג הגזל וא"כ היו כל הדינין מבוארים ושגורים בפי כל בני נח ואנן דקי"ל דינין הם מכלל השבע מצוות סבירא לן דלא נצטוו על הדינין במרה ועיקר ההסברה דודאי כל הדינין טוען ונטען נכנסין בסוג הגזל ומשנצטוו אנזל בהכרח נתפרש להם כל דין ומשפט ולא משכחת מצוה מיוחדת אלא מינוי הדינין שילמדו חק ומשפט להחזיק היושר ולהרום החמס והיינו דאיכא בדינין קום עשה להוציא החמס מהחמסן ושב ואל תעשה להציל העשוק שלא יעשקנו פריץ. ובחנם נדחק הלח"מ שנטה אחר הרמב"ן ונדמה לו דהסוגיא מוכחת כדעת הרמב"ן ונהפוך הוא דמוכרח כדעת רבנו. מרכה"מ שם.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

